

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 224.661 van 16 september 2013
in de zaak A. 204.670/X-15.095.**

In zake : 1. Hans VAN SAS
 2. Linda VAN LOOVEREN
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Jan Surmont
 kantoor houdend te 2300 TURNHOUT
 de Merodelei 112
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Steve Ronse en Meindert Gees
kantoor houdend te 8500 KORTRIJK
President Kennedypark 6/24
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 30 april 2012, strekt tot de
nietigverklaring van het besluit van 15 februari 2012 van de Vlaamse minister
van Leefmilieu, Natuur en Cultuur tot goedkeuring van het plan van de nieuwe en
de af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken van
de ruilverkaveling Zondereigen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord
ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord
ingediend.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 juni 2013.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Koen Van Den Wyngaert, die loco advocaat Jan Surmont verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Roel Meeuws, die loco advocaten Steve Ronse en Meindert Gees verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De verzoekende partijen zijn sedert 2000 eigenaar van een woning gelegen Zondereigen 71 te Baarle-Hertog, die volgens het bij koninklijk besluit van 30 september 1977 vastgestelde gewestplan Turnhout is gelegen in woongebied met landelijk karakter en die net binnen het blok van de ruilverkaveling Zondereigen is gelegen. Tussen hun woning en de woning van de buren loopt een aardeweg, die volgens de verzoekende partijen dient te worden beschouwd als erfdienstbaarheid, voor de helft gelegen op hun perceel, en voor de andere helft gelegen op het perceel van de buren. De weg is als

ongenummerde weg opgenomen in de atlas van de buurtwegen en wordt, in het kader van de ruilverkavelingsoperatie Zondereigen, opgenomen in het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken, waarin deze weg wordt aangeduid als de R24, een nieuw aan te leggen weg in beton.

3.2. Het ruilverkavelingsproject Zondereigen wordt in de periode 1997-1998 opgestart. Over het ontwerp van ruilverkavelingsplan wordt een project-MER opgesteld dat op 6 oktober 1999 door de dienst MER conform wordt verklaard. Op 20 oktober 1999 geeft de coördinatiecommissie haar eindadvies over de ruilverkaveling Zondereigen. Het openbaar onderzoek vindt plaats van 9 juni tot 10 juli 2000. Tijdens dit openbaar onderzoek dienen de verzoekende partijen een bezwaarschrift in, waarin zij de volgende grieven kenbaar maken:

“Sinds 6 april zijn ondergetekenden eigenaar van het perceel Zondereigen 71, kadastraal gekend sectie K nr. 421M. Momenteel ligt er tussen de woningen Zondereigen 70 en 71 een zandpad welke door landbouwers sporadisch gebruikt wordt ter ontsluiting van achterliggen[de] landbouwpercelen. Tussen voormelden woningen is het zandpad 3 meter breed. De helft van het zandpad is eigendom van de heer G. Dufraing, de andere helft van ondergetekenden.

Naar ik vernomen heb is in het ruilverkavelingsplan Zondereigen opgenomen dat tussen voormelde woningen een nieuw betonnen fietspad wordt aangelegd van twee meter breed.

Ondanks dat de Vlaamse Landmaatschappij werken wenst uit te voeren op onze eigendom, met name het aanleggen van een fietspad op het perceel Zondereigen 71, hebben zij het blijkbaar niet nodig gevonden ons als eigenaar individueel in kennis te stellen van het openbaar onderzoek ingesteld door de minister naar het nut van de ruilverkaveling. Hiermede is ons inziens niet voldaan aan de substantiële vormvereisten van een openbaar onderzoek zoals wettelijk is voorzien.

Tevens wensen wij ons te verzetten tegen de geplande werken op onze eigendom om navolgende redenen:

1. Op 17 februari jl. heeft notaris C. Stoel de Vlaamse Landmaatschappij in kennis gesteld van de verkoop van het perceel Zondereigen 71. Bij schrijven van 18 februari 2000 heeft ir. W. De Voldere, directeur VLM, schriftelijk laten weten geen gebruik te maken van het recht van voorkoop zoals opgenomen in art. 56 van de wet van 22 juli 1970 [...]. Het perceel Zondereigen 71 werd door ons op 6 april jl. aangekocht ervan uitgaande dat de VLM geen interesse had in het pand. Het verwondert ons dan ook dat de VLM 2 maanden later een plan ter inzage neerlegt waarin

opgenomen is dat zij een gedeelte van ons perceel nodig hebben voor het aanleggen van een fietspad.

Volgens diverse inwoners van Zondereigen is het wegenplan voor de ruilverkaveling Zondereigen reeds in 1999 opgesteld. Wij menen dan ook dat de VLM bewust essentiële informatie heeft verzwegen.

2. Het fietspad is ons inziens ook helemaal niet nodig daar er betere volwaardige alternatieven mogelijk zijn zoals aangeduid op plan in bijlage 2. Dit alternatief tracé is sneller te realiseren daar het bestaand padje in het Burgemeester Leestmansplantsoen reeds openbaar domein is.
Daarenboven wordt voorkomen dat fietsers terecht komen in de drukke dorpsstraat.
3. Indien het fietspad naast onze woning wordt gerealiseerd rijden fietsers op geen 50 cm voorbij ons keukenraam wat betekent dat onze privacy wordt geschonden.
4. Op dit moment kunnen wij onze tuin ontsluiten via deze zandpad naast onze woning. Indien de plannen van de VLM worden gerealiseerd betekent dit dat deze ontsluitingsmogelijkheid verdwijnt wat een grote waardevermindering van onze eigendom tot gevolg heeft.
5. Wij hebben het perceel Zondereigen 71 gekocht met de bedoeling achter in de tuin een garage te bouwen welke enkel bereikbaar is via het zandpad. Volgens informatie van de gemeente Baarle-Hertog strookt dit met de geldende stedenbouwkundige voorschriften. Door de plannen van de VLM worden de bouwmogelijkheden op onze eigendom enorm beperkt.
6. In de ruilverkaveling nieuwe stijl wordt bijzonder veel aandacht besteed aan kleine landschapselementen. In dit kader vestigen wij uw aandacht op de lindeboom welke juist naast het zandpad staat. Deze waardevolle boom is meer dan 100 jaar oud. Wij vrezen dat door het aanleggen van een betonnen fietspad aan de wortels onherstelbare schade aangericht zal worden.

Mijnheer de burgemeester, op basis van voormelde redenen vragen wij u de VLM te verzoeken af te zien van de plannen om een betonnen fietspad te realiseren naast onze woning. Indien zij deze plannen toch wensen te realiseren zijn wij genoodzaakt om langs gerechtelijke weg schadevergoeding te eisen ter compensatie van substantiële waardevermindering”.

3.3. Overeenkomstig artikel 8 van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet (hierna: de ruilverkavelingswet) beslist de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur tot een bijkomend onderzoek, gelet op de opname van delen van Wortel-Kolonie in het ruilverkavelingsblok.

3.4. Op 16 februari 2001 verleent de coördinatiecommissie aan de bevoegde Vlaamse minister haar eindadvies omtrent het nut van de ruilverkaveling. Met een besluit van de bevoegde Vlaamse minister van 19 juni 2002 worden het nut en de globale opzet, het kavelplan, het ruilverkavelingsplan en het monitoringsprogramma voor de natuurmaatregelen goedgekeurd.

3.5. Bij besluit van 25 april 2003 van de Vlaamse regering wordt het ruilverkavelingscomité Zondereigen opgericht.

3.6. Op 13 mei 2003 wordt een commissie van advies opgericht.

3.7. Op 30 september 2003 dienen de verzoekende partijen een bezwaar in tegen het feit dat hun perceel binnen het verkavelingsblok wordt opgenomen.

3.8. Op 6 februari 2004 wordt het project-MER voor het deel Wortel-Kolonie conform verklaard. Vastgesteld daarbij wordt dat een studie dient opgemaakt te worden met betrekking tot de modellering van het grondwater en het oppervlaktewater, waarvan het resultaat dient gekend te zijn alvorens verdere stappen in de besluitvorming kunnen worden gezet.

3.9. Op 14 oktober 2009 keurt het ruilverkavelingscomité het structuurplan-landschapsplan van de ruilverkaveling Zondereigen goed.

3.10. Het Agentschap voor Natuur en Bos geeft op niet nader bepaalde datum een passende beoordeling, ter aanvulling van de eerdere conform verklaarde milieueffectrapportage.

3.11. Nadat de commissie van advies een advies heeft uitgebracht, start het ruilverkavelingscomité op 17 maart 2010 de procedure conform artikel 70 van de ruilverkavelingswet en stelt zij het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen, afwateringen en kunstwerken vast. Tijdens de adviesprocedure over dit plan geven de deputatie van de provincieraad van Antwerpen, alsook de

colleges van burgemeester en schepenen van de gemeente Merksplas, de stad Hoogstraten, de gemeente Baarle-Hertog en de stad Turnhout een advies. Tijdens het openbaar onderzoek dienen de verzoekende partijen het volgend bezwaarschrift van 26 mei 2010 bij het college van burgemeester en schepenen van Baarle-Hertog in:

“Naar aanleiding van het openbaar onderzoek naar de wijziging van het openbaar domein, hebben wij ondergetekenden besloten volgend bezwaar in te dienen.

Wij [gaan] niet akkoord [...] met de voorgelegde plannen inzake het aanleggen van een nieuwe weg tussen percelen met huisnummer 70 en 71 te Zondereigen.

Wij vinden het onaanvaardbaar dat een niet openbaar doodlopend pad wordt omgevormd tot openbaar domein met een toeristische functie.

Aangezien landbouw en niet toerisme het hoofddoel is van de ruilverkaveling en onze percelen geen landbouwbestemming hebben, zijn we verbijsterd dat er na eerdere bezwaarschriften geen enkele aanpassing is gebeurd.

Daar wij van mening zijn dat de gemeente Baarle-Hertog de vragende partij is voor toeristische fietspaden vinden wij het logisch dat er een ontsluiting komt langs het pad in eigendom van de gemeente in het Burg. Leestmansplantsoen. Deze oplossing biedt daarbij nog enkele andere voordelen, waaronder de veiligheid.

Dat door deze verandering de leefbaarheid, privacy, waarde....enorm [wordt] verlaagd, zijn blijkbaar geen geldige redenen zijn om een alternatief te zoeken. (gezien het gebrek aan reactie na eerder gemaakte bewaren) Hoewel de gemeente ‘leefbaarheid’ als sleutelwoord gebruikt om de ruilverkaveling te promoten, geldt dit blijkbaar niet voor al zijn inwoners.

Mijnheer de burgemeester en schepenen, op basis van deze redenen vragen wij, de VLM te verzoeken af te zien van de plannen om een openbare weg te realiseren tussen onze woningen”.

Met een bezwaarschrift van dezelfde datum laten de verzoekende partijen ten aanzien van het ruilverkavelingscomité het volgende gelden:

“Naar aanleiding van het openbaar onderzoek naar de wijziging van het openbaar domein, hebben wij ondergetekenden besloten bezwaar in te dienen bij het college van burgemeester en schepenen van Baarle -Hertog.

Met dit schrijven willen wij ook uw aandacht vragen voor volgend probleem.

Het plan om een nieuwe weg aan te leggen tussen percelen met huisnummer 70 en 71 te Zondereigen.

Tot onze spijt hebben wij moeten vaststellen dat het indienen van eerdere bezwaren geen enkele reactie heeft opgeleverd.

Nochtans is het zeer duidelijk waar de knelpunten liggen. Ook de oplossing voor dit probleem is niet ver te zoeken.

Wij stellen ons grote vragen bij informatie en antwoorden gegeven door medewerkers van VLM en leden van het ruilverkavelingscomité.

Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de ruilverkaveling, met hoofddoel de landbouw leefbaar te houden, de lasten (of hoe noemt u een toeristisch fietspad op uw eigendom, 50cm verwijderd van uw keukenraam) doorschuift naar gewone burgers. Met als enig doel een mooi plan af te leveren.

Blijkbaar zijn jullie een andere mening toe gedaan en moeten wij dit alles maar aanvaarden.

Verwijzend naar vorige bezwaren en het recente bezwaarschrift aan de gemeente Baarle-Hertog [...] vragen wij u om uw mening aangaande deze kwestie te herzien”.

3.12. De gemeenteraad van Baarle-Hertog verleent op 8 juli 2010, het volgend advies over het door de verzoekende partijen ingediende bezwaar:

“B2. Van Sas Hans en Linda Van Looveren, Zondereigen 71, 2387 Baarle-Hertog + Dufraing Stefaan, Zondereigen 70, 2387 Baarle-Hertog

Bezwaar:

Deze belanghebbenden hebben bezwaar tegen de realisatie van openbaar domein ten behoeve van de aanleg van een recreatieve fiets- en wandelverbinding (= nieuwe buurtweg R24) en stellen een alternatieve verbinding voor via het Burgemeester Leestmansplantsoen.

Onderzoek:

Zondereigen is een belangrijk toeristisch rustpunt voor wandelaars en fietsers. In dit kader is noodzakelijk dat vanuit het centrum van Zondereigen naar landbouwgebieden en de natuurgebieden toe voldoende wandel- en fietsroutes worden voorzien in functie van het recreatief medegebruik. Om deze reden is de bestaande servituutweg gelegen tussen de woningen Zondereigen nr. 70 en Zondereigen nr. 71 gelegen binnen de blokgrens met als doel hieraan een openbaar karakter te geven.

Om de overlast naar de bewoners van deze woningen toe te beperken is voorzien dat de ontsluiting van de achterliggende landbouwgronden (Ginhoven) kan gebeuren via de buurtweggen R23 en R24 waardoor in eerste gedeelte (het gedeelte gelegen tussen de woningen nrs. 70 en 71) een totaal verbod kan ingesteld worden voor gemotoriseerd verkeer.

Advies :

Het plan dient niet te worden aangepast. [Het] voorziene wandel- en fietspad tussen de woningen Zondereigen nr. 70 en, Zondereigen nr. 71 vormt een versterking van hef recreatief medegebruik.

Momenteel is de alternatieve verbinding voorzien via het Burgemeester Leestmansplantsoen in het Landschapsplan/Structuurplan van de ruilverkaveling Zondereigen als maatregel B82, maar deze is ten onrechte niet opgenomen in het ‘plan van de nieuwe en af te schaffen wegen, afwateringen en kunstwerken’. Er wordt geadviseerd deze verbinding eveneens op te nemen in het openbaar domein der buurtweggen”.

Het ruilverkavelingscomité Zondereigen geeft volgend standpunt te kennen over dit bezwaar:

“B2. Van Sas Hans en Linda Van Looveren, Zondereigen 71, 2387 Baarle-Hertog + Dufraing Stefaan, Zondereigen 70, 2387 Baarle-Hertog (tevens rechtstreeks verstuurd aan het Ruilverkavelingscomité op 26 mei 2010)

Bezwaar:

Deze belanghebbenden hebben bezwaar tegen de realisatie van openbaar domein ten behoeve van de aanleg van een recreatieve fiets- en wandelverbinding (= nieuwe buurtweg R24) en stellen een alternatieve verbinding voor via het Burgemeester Leestmansplantsoen.

Toelichting:

Deze belanghebbenden hebben bij het openbaar onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Zondereigen een gelijkaardig schriftelijk bezwaar ingediend, dat behandeld werd door de coördinatiecommissie van 15 september en 4 oktober 2000.

De bespreking van het toenmalig bezwaar ging als volgt: ‘Het stuk tussen de percelen 421m en 420w, dat voorzien is als recreatief pad, heeft reeds een openbaar karakter (cfr. Atlas der Buurtwegen). Het voorgestelde alternatief bevindt zich verder van de dorpskern en is ook voorzien op het plan. De maatregel is duidelijk ter plaatse’.

Advies gemeente:

Het plan dient niet te worden aangepast. [Het] voorziene wandel- en fietspad tussen de woningen Zondereigen, nr. 70 en Zondereigen nr. 71 vormt een versterking van het recreatief medegebruik. Momenteel is de alternatieve verbinding voorzien via het Burgemeester Leestmansplantsoen in het Landschapsplan van de ruilverkaveling Zondereigen als maatregel B82, maar deze is ten onrechte niet opgenomen in het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen, afwateringen en kunstwerken. Er wordt geadviseerd deze verbinding mee op te nemen in het openbaar domein der buurtwegen.

Voorstel secretariaat:

Aangezien er geen nieuwe argumenten worden aangedragen, wordt voorgesteld de beslissing van dit bezwaar in het kader van het openbaar onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Zondereigen te handhaven : ‘Behoud van de voorziene maatregel in functie van het recreatief medegebruik’.

De VLM volgt het advies van de gemeente en stelt voor om de buurtweg B82 op te nemen in het openbaar domein.

Advies Commissie:

De commissie sluit zich aan bij het door het secretariaat geformuleerde advies.

Beslissing Comité:

Het comité gaaf akkoord met het door de commissie geformuleerde advies. Het plan dient niet aangepast te worden”.

De commissie van advies stelt het volgende:

“B2. Van Sas Hans en Linda Van Looveren, Zonderelgen 71, 2387 Baarle-Hertog + Dufraing Stefaan, Zondereigen 70, 2387 Baarle-Hertog (tevens rechtstreeks verstuurd aan het Ruilverkavelingscomité op 26 mei 2010)

Deze belanghebbenden hebben bezwaar tegen de realisatie van openbaar domein ten behoeve van de aanleg van een recreatieve fiets- en wandelverbinding (= nieuwe buurtweg R24) en stellen een alternatieve verbinding voor via het Burgemeester Leestmansplantsoen.

Toelichting:

Deze belanghebbenden hebben bij het openbaar onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Zondereigen een gelijkaardig schriftelijk bezwaar ingediend, dat behandeld werd door de coördinatiecommissie van 15 september en 4 oktober in het kader van artikel 5.

De bespreking van het toenmalig bezwaar ging als volgt: ‘Het stuk tussen de percelen 421m en 420w, dat voorzien is als recreatief pad, heeft reeds een openbaar karakter (cfr. Atlas der Buurtwegen). Het voorgestelde alternatief bevindt zich verder van de dorpskern en is ook voorzien op het plan. De maatregel is duidelijk ter plaatse.’

Advies gemeente:

Het plan dient niet te worden aangepast. [Het] voorziene wandel- en fietspad tussen de woningen Zondereigen nr. 70 en Zondereigen nr. 71 vormt een versterking van het recreatief medegebruik. Momenteel is de alternatieve verbinding voorzien via het Burgemeester Leestmansplantsoen in het Landschapsplan van de ruilverkaveling Zondereigen als maatregel B82, maar deze is ten onrechte niet opgenomen in het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen, afwateringen en kunstwerken. Er wordt geadviseerd deze verbinding mee op te nemen in het openbaar domein der buurtwegen.

Voorstel secretariaat:

Aangezien er geen nieuwe argumenten worden aangedragen, wordt voorgesteld de beslissing van dit bezwaar in het kader van het openbaar onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Zondereigen te handhaven : ‘Behoud van de voorziene maatregel in functie van het recreatief medegebruik’.

De VLM volgt het advies van de gemeente en stelt voor om de buurtweg B82 op te nemen in het openbaar domein.

Advies Commissie :

De commissie sluit zich aan bij het door het secretariaat geformuleerde advies”.

3.13. Op 13 april 2011 voert het ruilverkavelingscomité een watertoets met betrekking tot het plan van nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen uit en besluit dat het ruilverkavelingsproject deze toetsing reeds had doorstaan en dat concrete inrichtingswerken nogmaals aan dergelijke toetsing zullen worden onderworpen op vergunningsniveau.

3.14. Het Departement Landbouw en Visserij, alsmede de Vlaamse minister bevoegd voor ruimtelijke ordening, adviseren gunstig omtrent het voormelde plan. De Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie adviseert eveneens gunstig.

3.15. Op 15 februari 2012 keurt de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, met toepassing van artikel 70 van de ruilverkavelingswet, het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken van de ruilverkaveling Zondereigen, gelegen op delen van het grondgebied van de gemeenten Merksplas en Baarle-Hertog en de steden Hoogstraten en Turnhout, goed.

Dit is het bestreden besluit.

3.16. Op 15 juni 2011 wordt een met het meer vermelde plan overeenstemmende stedenbouwkundige vergunning verleend. Met het arrest nr. A/2012/0275 van 10 juli 2011 wordt deze vergunning door de Raad voor Vergunningsbetwistingen vernietigd, waarbij de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar bevolen wordt binnen de drie maanden na betekening van het arrest een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag. Met het arrest nr. 222.183 van 22 januari 2013 verwerpt de Raad van State het cassatieberoep tegen het voormelde arrest van 10 juli 2011. Op 24 augustus 2012 verleent de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar een nieuwe stedenbouwkundige vergunning aan het Ruilverkavelingscomité Zondereigen. Ook tegen deze beslissing wordt een vernietigingsberoep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen ingediend.

IV. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

Standpunt van de partijen

4.1. De verzoekende partijen laten in hun verzoekschrift gelden dat een gedeelte van hun eigendom hen zonder vergoeding wordt ontnomen en dat een nieuwe buurtweg wordt gecreëerd die deel zal uitmaken van een recreatieve fietsroute en die tot zeer dicht bij hun woning komt. Dit zal voor hen ongetwijfeld ernstige nadelige gevolgen hebben, onder meer op het vlak van privacy en waardevermindering van hun eigendom. Het staat volgens de verzoekende partijen dan ook buiten discussie dat zij over het rechtens vereiste belang beschikken om een beroep tot nietigverklaring tegen het bestreden besluit in te stellen, minstens tegen het gedeelte dat betrekking heeft op de aanleg en verharding van de nieuwe buurtweg R24 op hun eigendom.

4.2. De verwerende partij voert in haar memorie van antwoord aan dat volgens een vaste rechtspraak van de Raad van State de vrederechter bevoegd is inzake betwistingen over ruilverkavelingen en dat ook de vrederechter zich voor deze betwistingen bevoegd acht. De bestreden beslissing betreft voorts geen voor vernietiging vatbare rechtshandeling, maar is een voorbereidende handeling in de ruilverkaveling die de verzoekende partijen als dusdanig niet grieft. De door deze laatste partijen aangehaalde grieven resulteren immers niet uit het bestreden besluit, maar wel uit de stedenbouwkundige vergunning en/of het landschapsplan. De verzoekende partijen verwijzen herhaaldelijk naar de hinder die zij zullen ondervinden ingevolge de uitvoering van de stedenbouwkundige vergunning, van het landschapsplan of van de ruilverkavelingsakte. Zij achten zich aldus in werkelijkheid gegriefd door de modaliteiten van deze laatste beslissingen. Besloten moet worden dat de verzoekende partijen niet over afdoende belang beschikken om huidig beroep in te stellen.

Uit het verzoekschrift blijkt verder dat het belang van de beide verzoekende partijen zich beperkt tot de in het plan voorziene nieuwe buurtweg R24. De geviseerde weg heeft geen uitstaans met de rest van het plan

“artikel 70”. Deze nieuwe buurtweg kan los gezien worden van de algemene economie van het plan van de nieuwe en de af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken van de ruilverkaveling Zondereigen, minstens wordt de algemene economie niet aangetast door een eventuele onwetmatigheid aangaande deze weg. Hoogstens, bij gegronde middelen, kan er derhalve sprake zijn van een beperkte vernietiging van de bestreden beslissing.

4.3. De verzoekende partijen repliceren in hun memorie van wederantwoord dat de verwerende partij niet betwist dat zij belang hebben bij het aanvechten van het kwestieuze plan, te weten het gedeelte dat betrekking heeft op de aanleg en verharding van de voorziene nieuwe buurtweg R24. Zij doen inderdaad blijken van het rechtens vereiste belang, om de reden vermeld in hun verzoekschrift.

De argumentatie van de verwerende partij waarbij zij voorhoudt dat enkel de gewone rechter, en dan nog enkel de vrederechter, kennis kan nemen van betwistingen inzake ruilverkavelingen, is foutief. De verzoekende partijen hebben zich gericht tegen een voor hen griefhoudende bestuurlijke rechtshandeling. De Raad van State is wel degelijk bevoegd. Enkel met betrekking tot specifieke rechtsvorderingen (tot betaling van schadevergoeding) is de vrederechter uitsluitend bevoegd. De bevoegdheid van de Raad van State kan slechts worden uitgesloten indien zij de mogelijkheid zouden hebben om voor een gerecht van de rechterlijke orde een vordering in te stellen die tot een gelijkwaardig resultaat kan leiden als dat van huidig beroep. Dit is niet het geval.

Ten slotte merken zij op dat hun nadeel niet voortvloeit uit de stedenbouwkundige vergunning, het landschapsplan of de ruilverkavelingsakte. Het bestreden besluit is geen declaratoire maar een constitutieve beslissing in die zin dat zij de nieuwe wegen vastlegt, toewijst aan het domein van de respectievelijke gemeenten en op zich nadeel voor de verzoekende partijen teweeg brengt, los van beslissingen omtrent bouwvergunningen, landschapsplan of ruilverkavelingsakte. Zonder deze beslissing zou er geen sprake zijn van nieuwe wegen.

4.4. De verzoekende partijen laten in hun laatste memorie nog gelden dat de nietigverklaring zich minstens dient uit te strekken tot het gedeelte van de bestreden beslissing dat betrekking heeft op hun eigendom te Baarle-Hertog, Zondereigen 71, te weten de aanleg en verharding van de kwestieuze nieuwe buurtweg R24.

Beoordeling

4.5. Het wordt niet betwist dat het administratiefrechtelijk statuut van de weg, die deels op de eigendom van de verzoekende partijen is gelegen, ingevolge de bestreden beslissing wordt gewijzigd. De bestreden beslissing betreft een voor de Raad van State aanvechtbare administratieve rechtshandeling en de verzoekende partijen hebben belang bij het beroep dat ertoe strekt aan de voormelde administratiefrechtelijke statuutwijziging een einde te stellen. Aangezien niet in een beroep tegen deze beslissing bij de justitiële rechter wordt voorzien, is de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, met toepassing van artikel 14, § 1, 1° van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bevoegd.

De excepties zijn ongegrond.

4.6. De vraag of een gedeeltelijke vernietiging al dan niet mogelijk is, komt slechts aan de orde indien de middelen gegrond zouden zijn, hetgeen, zoals hierna zal blijken, niet het geval is.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

5.1. De verzoekende partijen roepen in een eerste middel de schending in van artikel 62 en artikel 70 van de ruilverkavelingswet en

bevoegdheidsoverschrijding, in samenhang met de schending van artikel 16 van de Grondwet en artikel 1, eerste lid, van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM), alsmede roepen zij machtsafwending in.

In een eerste middelonderdeel voeren zij aan dat een nieuwe buurtweg R24 wordt gecreëerd op hun eigendom, die zal worden toebedeeld aan de gemeente Baarle-Hertog, terwijl artikel 70 van de ruilverkavelingswet geen grondslag verleent om de wegen toe te wijzen aan het openbaar domein, waardoor de Vlaamse minister zijn bevoegdheid overschrijdt. Bovendien is er geen ruilverkavelingsakte voorhanden, waardoor er werken worden uitgevoerd op het ogenblik dat er nog geen herverkaveling of compensatie heeft plaatsgevonden.

In een tweede middelonderdeel voeren zij aan dat de creatie van de betrokken buurtweg niet beantwoordt aan het algemeen belang dat moet worden nagestreefd, te weten, het komen tot een betere economische exploitatie van de landeigendommen. Zelfs indien wordt uitgegaan van de ruimere omschrijving van de doelstellingen in artikel 62 van de ruilverkavelingswet, is deze weg niet verenigbaar met de doelstellingen van een ruilverkaveling, daar er geen enkel agrarisch nut is voor de weg. De aanleg van recreatieve fietsverbindingen behoort niet tot het takenpakket van een ruilverkavelingscomité, temeer daar de weg niet meer toegankelijk zal zijn voor landbouwvoertuigen. De overheid misbruikt de figuur van de ruilverkaveling om een ad hoc beslissing te verantwoorden die voorbijgaat aan het instrument van de ruimtelijke uitvoeringsplannen, waarvan de voorschriften in overeenstemming moeten zijn met de doelstellingbepaling van artikel 1.1.4 van de Codex Ruimtelijke Ordening (hierna: VCRO).

5.2. De verzoekende partijen voegen in hun memorie van wederantwoord toe dat nergens uit blijkt dat de kwestieuze buurtweg gekoppeld zou zijn aan het determinerende doel van een ruilverkavelingsoperatie, te weten de verbetering van de agrarische structuur. De loutere oplijsting door de

verwerende partij van de adviezen afgeleverd in de ruilverkavelingsprocedure en de “beantwoording” van de bezwaren geuit door de verzoekende partijen doen hieraan niets af. Doordat de betrokken buurtweg niet tot stand kan komen binnen de ruilverkaveling Zondereigen, omdat deze helemaal niet kan kaderen binnen de opzet ervan, dient de overheid, indien zij de servituedeweg voor een recreatieve fiets- en wandelroute wenst te gebruiken, te onteigenen overeenkomstig de gepaste procedures, te weten hetzij de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte, hetzij de wet van 17 april 1835 op de onteigening ten algemenen nutte.

Het door de verwerende partij aangehaalde arrest van het Grondwettelijk Hof van 11 juni 2003 (nr. 83/2003) doet volgens de verzoekende partijen aan de vaststellingen en hun argumentatie niets af. In dat arrest wordt enkel een maatregel van het ruilverkavelingscomité behandeld die in overeenstemming met het doel van de ruilverkavelingswet werd genomen. Het algemeen belang waarvan in dat arrest en in het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 14 november 2000 (Piron / Frankrijk) sprake is en waarbij de ruilverkaveling zowel het belang van de betrokken eigenaars als dat van de gemeenschap in haar geheel dient, door het rendement van de landbouwbedrijven in zijn geheel te verhogen en door de teelt te rationaliseren, kan in casu helemaal niet van toepassing worden geacht. De woning van de verzoekende partijen is gelegen in woongebied met landelijk karakter en is vreemd aan enige agrarische activiteit.

Ten slotte stellen de verzoekende partijen vast dat de verwerende partij geen verweer voert op het vlak van de verenigbaarheid van de ruilverkavelingsoperatie en de kwestieuze buurtweg met de artikelen 1.1.3 en 1.1.4 VCRO.

5.3. De verzoekende partijen laten in hun laatste memorie nog gelden dat het niet is omdat de eigendom van de kwestieuze private weg nog niet formeel aan het bestuur zou zijn overgedragen, dat de in het eerste

middelonderdeel geschonden geachte wetsbepalingen geen toepassing zouden vinden. De gebruiks- en genotsrechten van de verzoekende partijen over hun eigendom worden met onmiddellijke ingang ernstig verstoord. Gelet op het feit dat eens de ruilverkavelingsakte verleden is, de eigendombetroving daadwerkelijk zal plaatsvinden en dat latere stedenbouwkundige aanvragen binnen dit kader moeten passen, is er op heden reeds sprake van een de facto-onteigening. De ernstige eigendomsbeperkingen die de verzoekende partijen worden opgelegd, verantwoorden deze gelijkstelling. De bestreden beslissing is rechtstreeks grievend, wordt een verlamming van het eigendomsrecht genoemd en valt onder de noemer “maatregelen welke het toezicht op het gebruik van eigendom regelen”. De voorhanden zijnde eigendomsbeperking is slechts verantwoord wanneer de gecreëerde buurtweg een wettige doelstelling van algemeen belang nastreeft en evenredig is met de gevolgen voor de verzoekende partijen, wat te dezen niet het geval is. Het is niet omdat een ruilverkavelingsverrichting tevens de optimalisering van recreatieve mogelijkheden binnen een aangeduid gebied zou mogen omvatten, dat zulks meteen betekent dat zulke landinrichtingsmaatregelen zomaar mogen doorgetrokken worden naar woonpercelen die geen uitstaans hebben met de agrarische sector en ook geenszins “landeigendommen” zijn in de zin van de ruilverkavelingswet, teneinde tot een betere economische exploitatie daarvan te komen.

5.4. Ter terechtzitting vragen de verzoekende partijen de volgende prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te stellen:

“Artikel 70 Ruilverkavelingswet voorziet dat bij het opmaken van het wegenis-afwateringsplan de wegen op privatieve gronden kunnen terechtkomen. Alsdan voorziet artikel 70 Ruilverkavelingswet echter niet dat de herverkaveling van gronden en mogelijks[...] financiële compensaties moet hebben plaatsgevonden. Artikel 16 Gw en artikel 1, 1ste lid aanvullend protocol van het EVRM stellen nochtans dat elke onteigening in een voorafgaandelijke vergoeding dient te voorzien.

Zijn artikel 16 GW en artikel 1, 1ste lid aanvullend protocol van het EVRM geschonden doordat artikel 70 Ruilverkavelingswet niet voorziet in een garantie dat bij onteigening van gronden voor het wegenis- en afwateringsplan er een voorafgaande vergoeding dient betaald te zijn, of dient art. 70 van de Ruilverkavelingswet zo gelezen te worden dat betreffende beslissing van de bevoegde Vlaamse minister slechts kan

worden genomen na de verwezenlijking van de ruilverkaveling, weze het derhalve post factum?”.

Beoordeling

5.5. Artikel 1, derde lid van de ruilverkavelingswet, zoals gewijzigd bij artikel 62 van de wet van 11 augustus 1978 tot aanvulling van de voormelde wet met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest, bepaalt dat “[r]uilverkaveling kan gepaard gaan met aanleg en verbetering van wegen, met waterbeheersingswerken, met grondverbeteringswerken, zoals drooglegging, bevoeiing, effening en ontginning, evenals met werken van landschapszorg en met andere maatregelen tot landinrichting”. Anders dan de verzoekende partijen dit in hun tweede middelonderdeel zien, dient de aanleg van de kwestieuze nieuwe weg R24, die de ontsluiting van achterliggende agrarische gronden en het recreatief medegebruik beoogt, zoals dit uit de beantwoording van de bezwaren van de verzoekende partijen (zie randnummer 3.12) blijkt, als een maatregel in de zin van de voormelde bepaling te worden begrepen. Minstens tonen de verzoekende partijen het tegendeel niet aan. Het betoog van de verzoekende partijen dat na de wetswijziging van 11 augustus 1978 “de primordiale doelstelling van de ruilverkaveling, nl. de verbetering van de agrarische structuur, behouden blijft”, doet niet anders besluiten, nu zij niet aantonen dat deze primordiale doelstelling te dezen anders zou zijn. Evenmin doen het feit dat de kwestieuze buurtweg ter hoogte van de eigendom van de verzoekende partijen over hun woonperceel loopt, en de omstandigheid dat de -inmiddels vernietigde- stedenbouwkundige vergunning van 15 juni 2011 voorziet dat de kwestieuze weg aldaar door middel van drie paaltjes wordt afgesloten, anders besluiten. De verzoekende partijen tonen niet aan, noch maken zij aannemelijk, dat “de aanleg van de recreatieve weg geen relatie heeft met de betere exploitatie van de landeigendommen”.

5.6. Het betoog van de verzoekende partijen dat de overheid in casu “het principe van een ruilverkaveling misbruikt [heeft] om een ad hoc beslissing te verantwoorden, zodat er tevens kan [worden] voorbijgegaan aan de instrumenten die hiervoor in de VCRO werden vooropgesteld, namelijk

uitvoeringsplannen”, dat “[h]ierdoor [...] de ordening van het gebied [vervalt] tot een lappendeken van bestemmingen waarbij alle coherentie ontbreekt en waarbij de identiteit verloren gaat” en “[b]ovendien [...] zulk een ingreep nooit de goede ruimtelijke ordening kan dienen en [...] bijgevolg als daad van ondersteunende landinrichting [...] niet te verantwoorden [is]”, betreffen loutere beweringen en tonen de aangevoerde schending van de artikelen 1.1.3 en 1.1.4 VCRO niet aan. Evenmin tonen de verzoekende partijen machtsafwending aan.

Het tweede middelonderdeel is ongegrond.

5.7. Wat het eerste middelonderdeel betreft, wordt vastgesteld dat de verwerende partij met het bij het bestreden besluit, overeenkomstig artikel 70 van de ruilverkavelingswet, goedgekeurde plan, enkel het bestuursrechtelijk statuut van de wegen en de waterlopen regelt. Aangezien de eigendomsrechten eerst in de ruilverkavelingsakte worden geregeld, chronologie waartegen de ruilverkavelingswet zich niet verzet, is van enige onteigening ingevolge het bestreden besluit geen sprake en vindt artikel 16 van de Grondwet geen toepassing.

Uit het bestreden besluit vloeien beperkingen voort die rechtens geen onteigening en evenmin eigendomsberoving zijn, doch die wel kunnen worden aangemerkt als een beperking van het “recht op het ongestoord genot van hun eigendom”, zoals omschreven in artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. Een beperking van “het ongestoord genot” van eigendom houdt evenwel niet ipso facto een schending in van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. Het tweede lid van artikel 1 bepaalt immers dat het recht op ongestoord genot “op geen enkele wijze” het recht aantast dat een Staat heeft om die wetten toe te passen welke hij noodzakelijk oordeelt om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met “het algemeen belang”. De ruilverkaveling beoogt, mede in acht genomen het gestelde bij de beoordeling van het tweede middelonderdeel wat het oogmerk van de kwestieuze weg R24 betreft, de landbouwexploitatie te verbeteren en moet in redelijkheid geacht worden het algemeen belang te dienen.

5.8. Gelet op het voormelde, dient de onder randnummer 5.4 geciteerde prejudiciële vraag niet aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld.

Het eerste middelonderdeel is eveneens ongegrond.

Het middel wordt in zijn geheel verworpen.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

6.1. De verzoekende partijen roepen in een tweede middel de schending in van de artikelen 4.2.1, 4.2.3, 4.2.8, 4.2.9, 4.2.10 en 4.2.11 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), van artikel 70 van de ruilverkavelingswet, van de substantiële pleegvorm van het openbaar onderzoek en van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Zij voeren aan dat het plan dat op grond van artikel 70 van de ruilverkavelingswet werd opgesteld, onmiskenbaar een plan is zoals bedoeld in artikel 4.1.1, § 1, 4° DABM, waarvoor een MER had dienen opgesteld te worden, wat niet is gebeurd. Het plan vormt het kader voor de toekenning van een vergunning voor een project, namelijk de stedenbouwkundige vergunning voor de kavelinrichtingswerken, werken aan waterlopen, wegenwerken en natuurinrichtingswerken in het kader van de ruilverkaveling “Zondereigen”. In casu werd deze vergunning aangevraagd en vergund voordat het bestreden besluit werd genomen. Aldus lijkt men geprobeerd te hebben deze vergunningsbeslissing aan de verplichting van de opmaak van een plan-MER te onttrekken. Uit het bestreden besluit blijkt niet dat er rekening werd gehouden met een MER, noch met de opmerkingen, adviezen en het resultaat van de grensoverschrijdende raadpleging (aangezien sommige wegen doorlopen op het grondgebied van Nederland). Weliswaar werd op 6 oktober 1999 een MER-rapport met als titel “ruilverkaveling Zondereigen” conform verklaard en is er ook een MER met als titel “ruilverkaveling Zondereigen”, dat op 6 februari 2004 conform werd

verklaard en dat geen betrekking heeft op het perceel van de verzoekende partijen. Deze MER's kunnen echter niet gezien worden als een plan-MER zoals bepaald in het DABM. Omdat beide MER's meer dan vijf jaar oud waren, werd beslist een "actualiteitstoets" uit te voeren en deze voor goedkeuring aan de dienst MER over te maken. Het ruilverkavelingscomité heeft op 23 september 2010, dus ruimschoots na de consultatie van het publiek van 18 mei 2010 tot en met 1 juni 2010, het nodig gevonden om een actualisatie door te voeren voor fauna en flora (habitatrichtlijngebieden), water, landschap en ruimtelijk beleid. Bovendien werd een aparte passende beoordeling bijgevoegd. Derhalve konden tijdens het openbaar onderzoek geen opmerkingen worden geformuleerd, terwijl voor het opmaken van een actualiteitstoets het juridisch kader ontbreekt. Aldus heeft het ruilverkavelingscomité "post factum" enkele documenten aan de oude MER-documenten toegevoegd en zo proberen te verdoezelen dat het kwestieuze plan plan-MER-plichtig is.

6.2. De verzoekende partijen voegen in hun memorie van wederantwoord toe dat het kwestieuze plan wel degelijk plan-MER-plichtig is en dat dit plan wel degelijk het voorwerp van een stedenbouwkundige vergunning uitmaakt. De stedenbouwkundige vergunning van 15 februari 2012 vormt de rechtsgrond voor de kavelinrichtingswerken, de werken aan waterlopen, wegenwerken en natuurinrichtingswerken, uit te voeren in het kader van de ruilverkaveling waarvan het kwestieuze plan de basis vormt.

6.3. De verzoekende partijen laten in hun laatste memorie nog gelden dat het verkeerd is voor te houden dat de actualiteitstoets zou hebben volstaan en het evenmin opgaat de bewijslast voor bijkomende milieueffectenstudies bij hen te leggen. Zij hebben totaal geen mogelijkheid gehad om zich uit te spreken over eventuele opmerkingen die zij over de MER konden hebben gehad. Dit klemmt nog meer nu de actualiteitstoets en de passende beoordeling na het openbaar onderzoek heeft plaatsgehad, respectievelijk aan het ruilverkavelingsdossier werd toegevoegd.

Beoordeling

6.4. Artikel 4.2.3, § 3bis DABM, zoals van toepassing ten tijde van het nemen van het bestreden besluit, luidt als volgt:

“De administratie kan na een gemotiveerd verzoek van de initiatiefnemer van een voorgenomen plan of programma dat overeenkomstig § 2 of § 3 aan milieueffectrapportage moet worden onderworpen, dat voorgenomen plan of programma ontheffen van de verplichtingen inzake milieueffectrapportage overeenkomstig artikel 4.2.5 tot en met 4.2.10.

Dat kan als de administratie oordeelt dat :

- a) het voorgenomen plan of programma een uitwerking, wijziging, herziening of voortzetting inhoudt van een plan of programma, waarvoor reeds eerder een plan-MER werd goedgekeurd, en een nieuw plan-MER redelijkerwijze geen nieuwe of extra gegevens betreffende aanzienlijke milieueffecten kan bevatten; of
- b) indien in het kader van andere rapportages of beoordelingen reeds een systematische en wetenschappelijk verantwoorde analyse en evaluatie van de te verwachten gevolgen voor mens en milieu gemaakt werd, die voldoet aan de essentiële kenmerken van een plan-MER zoals vermeld in artikel 4.1.4, § 2”.

6.5. Vastgesteld wordt dat in 1999 een eerste MER met betrekking tot de “ruilverkaveling Zondereigen” werd opgesteld, overeenkomstig de toentertijd geldende bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 23 maart 1989 houdende bepalingen voor het Vlaams Gewest van de categorieën van werken en handelingen, andere dan hinderlijke inrichtingen, waarvoor een milieu-effectrapport is vereist voor de volledigheid van de aanvraag om bouwvergunning en dat dit MER op 6 oktober 1999 door de dienst MER conform werd verklaard. Daarbij is sprake van een project met grensoverschrijdende milieueffecten in Nederland. Een tweede MER van oktober 2003, betreffende het deel Wortel-Kolonie, werd evenzeer opgesteld overeenkomstig de toentertijd geldende bepalingen van het meer vermelde besluit van de Vlaamse regering van 23 maart 1989. Ook hier is sprake van een project met grensoverschrijdende milieueffecten in Nederland. Dit laatste MER werd op 6 februari 2004 door de dienst MER conform verklaard. Verder wordt vastgesteld dat in de tweede jaarhelft van 2010 door de verwerende partij een MER-actualiteitstoets werd doorgevoerd, waarin op gemotiveerde wijze wordt geconcludeerd dat “de

voorliggende MER's voor het ruilverkavelingsproject Zondereigen en Wortel-Kolonie nog steeds voldoen om de nodige milieuafwegingen te kunnen maken bij de besluitvorming over dit project en de beoordeling van de stedenbouwkundige vergunningsaanvragen voor de uitvoering van werken conform het landschapsplan/structuurplan van dit project". Met betrekking tot dit laatste oordeelde de dienst MER wat volgt:

"1) In de voorliggende nota (met bijgevoegde stukken) is aangegeven dat er door voortschrijdende inzichten en kennis weliswaar wijzigingen zijn ten opzichte van het ruilverkavelingsplan maar dat deze in lijn liggen met het MER en ze door aanvullende informatie en kennis zijn onderbouwd mede vanuit het oogpunt een positieve(re) bijdrage te leveren aan het milieu. Op basis van voorliggende nota gaan wij er bijgevolg mee akkoord dat er geen nieuw MER of algemene herziening van de beoordeling van de milieueffecten noodzakelijk is.

2) Bij de opmaak van het structuurplan werd op basis van aanvullende terreininventarisaties vastgesteld dat de in het MER beschreven referentiesituatie nog dezelfde is en dienstig is in het licht van de vergunningsaanvraag.

3) Aangaande het juridisch-beleidsmatig kader bevat de nota een overzicht van de actualisatie voor fauna en flora (habitatrichtlijngebieden), water, landschap en ruimtelijk beleid. De aparte passende beoordeling werd bijgevoegd.

De opgestelde actualiteitstoets bevat de gevraagde informatie.

Bijgevolg concludeert de dienst Mer dat deze actualiteitstoets/MER's wat de milieueffectrapportage betreft volstaan om voor de aanvra(a)gen stedenbouwkundige vergunning ter uitvoering van het landschapsplan/structuurplan de nodige milieuafwegingen te kunnen maken".

6.6. De verzoekende partijen tonen niet aan, noch maken zij aannemelijk dat de beslissing van de dienst MER dat met het oog op de uitvoering van de ruilverkaveling "geen nieuw MER of algemene herziening van de beoordeling van de milieueffecten noodzakelijk" was, de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat of anderszins onrechtmatig is. De omstandigheid dat de voormelde beslissing niet het voorwerp van het openbaar onderzoek naar aanleiding van het nemen van het bestreden besluit heeft uitgemaakt, noch de omstandigheid dat het bestreden besluit geen verwijzing naar de opgestelde MER's bevat, zijn van aard het bestreden besluit te vitiëren. Hetzelfde geldt voor de omstandigheid dat een, inmiddels vernietigde, stedenbouwkundige vergunning met betrekking tot de ruilverkavelingswerken werd aangevraagd en toegekend

voor het nemen van het bestreden besluit. De verzoekende partijen tonen ten slotte niet aan dat het niet ter inzage leggen van “de nota van 13 april 2011” tijdens het openbaar onderzoek tot de onwettigheid van het bestreden besluit zou moeten leiden.

Het middel is ongegrond.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

7.1. De verzoekende partijen roepen in een derde middel de schending in van de formele motiveringsverplichting, van de substantiële pleegvorm van het openbaar onderzoek voorzien in artikel 70 van de ruilverkavelingswet en van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Zij voeren aan dat, wat hun in het kader van het openbaar onderzoek geuite bezwaren betreft, in het bestreden besluit enkel wordt verwezen naar het advies van de gemeenteraad van de gemeente Baarle-Hertog. Uit het bestreden besluit blijkt echter nergens waarom dit advies en de beoordeling van hun bezwaar daarin al dan niet door de verwerende partij wordt bijgetreden. De bezwaren worden in het advies van de gemeenteraad geenszins afdoende weerlegd en de enige reden die men in de beoordeling door de gemeenteraad kan aantreffen, is dat één en ander noodzakelijk zou zijn in het kader van een toeristisch recreatieve fietsroute, hetgeen vreemd is aan de doelstellingen van de ruilverkaveling. Dit is des te schrijnender nu een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag werd ingediend alvorens het kwestieuze plan werd goedgekeurd. Bovendien is het ruilverkavelingscomité dadelijk gestart met de procedure voorzien in artikel 71 van de ruilverkavelingswet, de opmaak van een landschapsplan, daarbij al dan niet bewust vergetend dat artikel 70 van de ruilverkavelingswet nog diende te worden “gehonoreerd”. Daarnaast blijken de oorspronkelijke plannen op 6 april 2011 door het ruilverkavelingscomité nog te zijn aangepast, zonder rekening te houden met de opmerkingen die de

verzoekende partijen in het kader van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag hebben geuit. Gelet op de gewijzigde plannen had een onderzoek de comodo et incommodo moeten gehouden worden. Ten slotte blijkt uit het bestreden besluit dat er een nota "Ruilverkaveling Zondereigen, watertoets op het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen" van 13 april 2011 zou zijn, die tijdens het openbaar onderzoek ter inzage had moeten liggen.

7.2. De verzoekende partijen voegen in hun memorie van wederantwoord toe dat het gegeven dat het bestreden besluit geen eenzijdige rechtshandeling met individuele draagwijdte is, niet verhindert dat deze onder de motiveringswet valt. Artikel 3 van deze wet omvat de zogenaamde materiële motiveringsplicht die in de motiveringswet een expliciete wettelijke basis heeft verkregen. De argumentatie van de verwerende partij dat de verzoekende partijen niet in hun belangen zijn geschaad, nu zij inhoudelijk kritiek leveren op de motieven van het bestreden besluit, gaat niet op. De materiële motiveringsplicht behelst net dat de motieven die aan de beslissing ten grondslag liggen, pertinent, juist en afdoende moeten zijn. In casu treedt het bestreden besluit de motivatie uit het advies van 8 juli 2010 van de gemeenteraad van de gemeente Baarle-Hertog niet bij, laat staan dat wordt uiteengezet waarom, en wordt geen “intrinsiek verband gecreëerd” tussen beide.

7.3. De verzoekende partijen laten in hun laatste memorie nog gelden dat, ofschoon het bestreden besluit in casu niet uitdrukkelijk hoefde te worden gemotiveerd, het niettemin op in rechte en in feite aanvaardbare motieven diende te steunen en zulks minstens uit de stukken van het dossier moet blijken. Eenvoudigweg stellen dat de kwestieuze buurtweg noodzakelijk is voor het uitbouwen van een fietsennetwerk binnen het kader van het recreatief medegebruik, houdt enkel een redengeving in waarom zulks verwezenlijkt zou moeten worden, en dan nog enkel vanuit beleidsmatige invalshoek, maar vormt geenszins een verklaring waarom dit in casu ook aanvaardbaar zou zijn, gelet op de concrete plaatsgesteldheid en de bezwaren die de verzoekende partijen te dien einde hebben opgeworpen. Het volledig uit de weg gaan van de door de

verzoekende partijen ingediende bezwaren door eenvoudigweg te verwijzen naar het verstevigen van het fietsennetwerk, zonder in te gaan op die bezwaren, brengt vanzelfsprekend mee dat het bestreden besluit elke draagkracht ontbeert. Zulke werkwijze miskent manifest de zin van de materiële motiveringsplicht. Voorts is het in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel dat de verwerende partij in de gegeven omstandigheden -waarbij de stedenbouwkundige vergunning dient te kaderen binnen de voorschriften van de ruilverkaveling en er aldus grotendeels afhankelijk van is- geen acht slaat op elementen die de verzoekende partijen tijdens het openbaar onderzoek binnen het vergunningstraject hebben opgeworpen, hoewel zij daarvan kennis had.

Beoordeling

7.4. De door de verzoekende partijen aangevoerde formele motiveringsplicht houdt niet in dat in het bestreden besluit op de tijdens het openbaar onderzoek door de verzoekende partijen geuite bezwaren diende geantwoord te worden. Te dezen volstaat het antwoord op deze bezwaren vanwege de gemeenteraad van de gemeente Baarle-Hertog, het ruilverkavelingscomité en de commissie van advies (randnummer 3.12). Zoals reeds bij de beoordeling van het eerste middel (randnummer 5.5.) werd gesteld, wordt de aanleg van de kwestieuze nieuwe weg R24 verantwoord met het oog op de ontsluiting van achterliggende agrarische gronden en op recreatief medegebruik, die als een maatregel in de zin van artikel 1, derde lid van de ruilverkavelingswet dient te worden begrepen en waarbij het verband met de landbouw wel degelijk mag blijken. Verder kan het betoog van de verzoekende partijen dat in het bestreden besluit diende geantwoord te worden op bezwaren geuit tijdens het openbaar onderzoek inzake de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning, niet worden bijgetreden.

7.5. In zoverre eerst in de memorie van wederantwoord en de laatste memorie door de verzoekende partijen een schending van de materiële motiveringsplicht wordt aangevoerd, is dit laattijdig en is het middel onontvankelijk.

7.6. De verzoekende partijen tonen voorts niet aan, noch maken zij aannemelijk, dat de omstandigheid dat het ruilverkavelingscomité op 6 april 2011 “de oorspronkelijke plannen heeft aangepast” het bestreden besluit vermag te vitiëren, temeer nu het te dezen minieme wijzigingen blijkt te betreffen, aangebracht naar aanleiding van de bezwaren die door de plaatselijke heemkundige kring werden geuit met betrekking tot de buurtwegen en overigens geenszins betrekking hebbend op het perceel van de verzoekende partijen.

7.7. De verzoekende partijen tonen evenmin aan hoe het feit dat een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag werd ingediend voordat het bestreden besluit werd genomen, van aard zou zijn dit laatste te vitiëren. Hetzelfde geldt voor het betoog van deze partijen dat “het Ruilverkavelingscomité dadelijk gestart [is] met de procedure artikel 71 Ruilverkavelingswet, de opmaak van een landschapsplan, daarbij al dan niet bewust vergetend dat artikel 70 Ruilverkavelingswet nog diende te worden gehonoreerd”.

7.8. De omstandigheid dat een nota “Ruilverkaveling Zondereigen, watertoets op het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen” van 13 april 2011 niet tijdens het daaraan voorafgaand openbaar onderzoek ter inzage werd gelegd, heeft ten slotte evenmin de onwettigheid van het bestreden besluit tot gevolg. Artikel 8, § 1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, waarvan de schending door de verzoekende partijen overigens niet wordt aangevoerd, legt de plannende overheid weliswaar de verplichting op een watertoets uit te voeren wanneer zij over een plan een beslissing neemt, maar deze bepaling, noch enige andere rechtsregel, bepaalt op welk moment in de voorbereidende procedure van deze beslissing aan die verplichting moet zijn voldaan. Uit deze noch enige andere bepaling volgt dat de watertoets deel dient uit te maken van het openbaar onderzoek. Bovendien wordt in de meer vermelde nota van 13 april 2011 enkel besloten dat “[h]et plan artikel 70 kadert in het ruilverkavelingsproject Zondereigen, dat de watertoets al doorstaan heeft”, dat “[h]et plan artikel 70 [...] enkel het administratieve statuut van de wegen en afwateringen [beschrijft] en [...] op zich geen impact op het

watersysteem [heeft]” en “[b]ovendien [...] de concrete inrichtingswerken nog eens aan een watertoets [zullen] onderworpen worden op vergunningsniveau”.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro, ieder voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zestien september 2013, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Astrid Truyens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Astrid Truyens

Johan Lust